

TELEGRAFUL ROMÂN

Nr. 81. ANUL XIV.

Sabiu, in 13/25 Octobře 1866.

Telegrafulu ese de doue ori pe septemana: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura foiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catra espeditura. Pretiulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru a dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a trei'a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Eveniminte politice.

Sabiu in 12 Octobře.

Celu mai momentuosu evenimentu este astadi caletori'a Majestătiei Sele Imperatului prin locurile cele cercate de resbelulu din vera trecuta. In nrulu trecutu amu amintitu dupa scirile telegrafice unele mici detaiuri. De atunci insa calatoria imperatésca are o multime de date mangaitoro pentru ori care patriotu, pentruca vede catu de parintiesce se ingrigesce Monarchulu de a ameliora sörtea supusiloru sei incätu numai se póte.

Mai la vale publicamu acte privitoare la convocarea dieteloru. In legatura cu acést'a si cu cele amintite si de noi in nrulu trecutu, cu deosebire in privinti'a dietei unguresci amintimu ca amanaea deschiderei cestei din urma a facutu sensatiune neplacuta in cercurile din Pest'a. Diuarele de aci se silesco pe intrecute a demustrá, ca coler'a nu e asiá in mesura mare incätu din caus'a ei sa se póta impedecá deschiderea dietei.

W. Abdp. pasiesce prin unu comunicatu in contr'a tuturoror pareriloru diuaristice, cari voiescu a cautá motivele amanarei dietei unguresci altu unde-va si nu in grasarea epidemiei colerei. Fói'a oficiósa demustra cu cifre catu este de estinsa ból'a colerei si acum in Ungari'a.

Dupa „Telegrafulu“ din Gratz capata consistenti'a scirile despre disólverea dietei unguresci prin sine ins'asi, la casu candu regimulu nu se aru invoí a pune in activitate organele constitutiunale (ministeriulu respunsabilu) spre a negociá cu reprezentanti'a. Diet'a aru concepe o resolutiune, in carea sa se cuprinda iucheierea consultáriloru pe basea provisorului de pâna acum.

Trupele sassoneze au sa se reintörca in patri'a loru si sa se asiedie in garnisóne mestecate cu prussiani. Diuarele oficióse prussiane asigura ca garnisonarea din partea militiei prussiane are sa dureze numai pâna le reorganizarea (?) armatei sassoneze.

Din Prag'a are Presse de Vien'a unu telegramu in care se spune, ca patrole prussiane aru fi trecutu de nou marginile austriace si aru fi inaintatu pâna la Josefstadt si in unele sate aru fi făcutu recuisitiuni de mancare si beutura.

Trupele c. r. austr. au parasitu cu totulu Lombardo-Veneti'a in 19 Oct. Ele au fostu petrecute la plecarea de salutárele poporului Venetianu. Indata dupa plecarea acestor'a, au intratu trupe italiene. In aceeasi di au strapusu Comisariulu francesu Lebeuf autoritátiei municipali actulu de predare. (Unele diuarie spunu ca despártieminte mai mici de trupe italiene au intratu in Veneti'a, inea fiindu austriacii acolo, si ca petrecerea soldatiloru italiani cu cei austriaci au fostu cá cea a camaradiloru).

Din Parisu se scrie N. A. Z. ca tóte fámele despre bolnavirea lui Napoleonu au fostu numai scornituri. — Mörtea lui Thouvenel fostu ministru francesu inainte de Drouyn de Lhuys si acum referendariu mare in senatu, au intristatu tare pre Imperatulu Napoleonu.

In Angli'a se continua mereu meetingurile in privinti'a reformei legi electorali.

Victoriile greciloru in Cret'a le tragu unele diuarie la indoieía si adaugu ca lupte mari inca nici nu au fostu pâna acum. Intr'aceea aprópe de sfersitu totu nu este lucrulu, pentruca din scirile turcesci vedemu, ca armat'a turcesca capata sucurse nóue de trupe si munitiune, din cele grecesci inea vedemu, ca si grecii capata asemenea ajutóre nóue de ómeni si de munitiune.

Muntenegrinii au castigatu dela Pórtá o parte de teritoriu ce lu perdusera candu cu incheiarea pácei din urma asemenea si derimarea unoru forturi turcesci asiediate in drumulu loru de etape.

Din Romani'a aflámu ca Domnitoriulu era sa plece Luni la Constantinopole.

Noi Franciscu Iosifu I.

Din grati'a lui Ddieu Imperatulu alu Austriei etc. etc. etc. dámu de scire si aducemu la cunoscintia ca:

Dietele Boemie, Galitiei si Lodomeriei cu Cracovi'a, Dalmatiei

Austriei de josu si de susu de Enns, Salisburgulu, Stiriei, Carintiei, Carnioliei, Bucovinei, Moraviei, Silesiei, Tirolu, Voralberg, Istriei, Goritiei si Gradiscei, apoi magistratulu orasiulu Trieste suntu conchiamate in loculu legale de adunare pentru 19 Noemvre a. c.

Datu in capital'a si resiedinti'a Nóstra Vien'a 14 Octomvre 1866.

Franciscu Iosifu m. p.

Belcredi m/p.

La demandatiunea pré inalta: Bernard cav. de Mayer m/p.

Maj Sea Imperatulu emise urmatoriulu biletu pré inaltu de mâna:

Iubite cancelarie de curte Majlath! Intre sacrificiele ce Mi le impuse fatalulu periodu de batalia decursu de curendu, fu amanaea dietei unguresci unulu din cele mai grele, pentru ca regularea definitiva a stáriloru constitutiunali in regatulu meu Ungaria si prin acést'a reinvierea activitátiei constitutiunali in monarchi'a intréga se amaná la tempu neotaritu.

Cu o bucuria atátu mai via vedu intru incheiarea tratatulu de pace possibilitatea de a conchiamá diet'a unguresca ce prin resolutiunea Mea din 24 Iuniu a. c. o amanasemu pâna la incheierea resbelulu.

Latirea intristátoria ce luá epidemi'a, care, spre cea mai mare dorere a Mea, domnesce in parte mare, mai alesu in capitalele iubitulu Meu Regatu Ungari'a, nu me lasa se otarescu inca acum'a terminulu conchiamarei; totusi ti incredintiezu a face fára intardiére dispusetiunile necesarie, pentruca in casulu déca relatiunile sanitario voru deveni mai favorabile, diet'a sa-si póta in tempulu celu mai scurtu incepe activitatea multu importanta.

Te insarcinezu mai departe cá tutoru locuitoriloru regatulu Meu Ungari'a, cari de voia au lnatu arme pentru aperarea imperiulu Meu amenintiatu in esistintia, sa le exprimi cea mai sincera multiamita a Mea si recunoscintia cea mai caldúrsa pentru compatimirea ce gasira ostasii rániti in brav'a armata a Mea si din a braviloru aliati, in tóte clasele poporatiunei.

Respectivii sa fia ascurati ca implinindu prin acést'a cea mai nobila detorintia a amórei deaprópelui, totdeodata facura adeverata mangaiere inimei Mele in superarea cea mai adenca.

Vien'a, 17 Octomvre 1866.

Franciscu Iosifu m/p.

Tratatu de pace

intre Maj. Sea Imperatulu Austriei si Maj. Sea Regele Italiei, incheiatu in 30 Oct. 1866.

(Esemplariile ratificate s'a schimbatu in 12 Oct. 1866.)

Nos Franciscus Josephus Primus, divina favente clementia Austriae Imperator: Hungariae, Bohemiae, Dalmatiae, Croatiae, Slavoniae, Galiciae, Lodomeriae et Illyriae Rex; Archidux Austriae, Magnus Dux Cracoviae; Dux Lotharingiae, Salisburgi, Styriae, Carinthiae, Carnioliae, Bucovinae, superioris et inferioris Silesiae, Magnus Princeps Transilvaniae; Marchio Moraviae, Comes Habsburgi et Tirolis etc. etc.

Notum testatumque omnibus ac singulis, quorum interest, tenore praesentium facimus:

Posteaquam a Plenipotentiaro Nostro atque illo Majestatis Suae, Regis Italiae die tertia mensis hujus Viennae conventio pacis una cum articulo additionali inita et signata fuit, tenoris sequentis:

In numele Preasantei si nedespartitei Treimi.

Dupa ce M. S. imp. Austriei si M. S. reg. Italiei decisera a statori pace sincera si tienátoria intre staturile sale; Dupa ce M. Sea Imperatulu Austriei cese M. S. imperatulu Franciei regatulu lombardo-venetianu; Dupa ce Maj. Sea Imperatulu Franciloru dechiara a fi preaplecatu de a recunósce impreunarea numitului regatu lombardo-venetianu cu staturile M. Sale Regelui Italiei sub conditiunea invoirei poporatiuniloru respective intrebate in modu corespundietoriu:

Deci M. Sea imp. Austriei și M. S. Regele Italiei numira de plenipotentiați ai lor, și anume :

M. S. imp. Austriei : pre D. Felix contele de W i m p f e n, camerariu alu seu, etc.

M. Sea Regele Italiei : D. Ludovicu Fridericu contele M e n a b r e a, senatoru alu regatului, etc.

Cari, după-ce schimbarea plenipotențiile lor și le aflară a fi în bună și convenită formă, se învoiră la următorii articuli :

Art. I. Dela diu'a schimbării ratificățiunilor tratatului de fația, pentru tempurile viitoare, între M. Sea imp. Austriei și M. S. Regele Italiei, între mostenitorii lor respectivi, între staturile și supușii lor va domni pace perpetua și amicitia.

Art. II. Prisonierii austriaci și italienesci se voru elibera fără întârziare de ambe părțile.

Art. III. M. S. imp. Austriei se învoiesce, ca regatulu lombardo-venetianu sa se împreune cu Regatulu Italiei.

Art. IV. Marginile teritoriului cestiunatu se voru determina prin marginile administrative de acum ale regatului lombardo-venetianu. O comisiune militară asediata de a trage marginile în fația locului în tempu câtu se va poté de scurtu.

Art. V. Desiertarea teritoriului cestiunatu și determinatu prin articolulu precedentu, se va incepe îndată după semnarea păcei și se va încheia în terminu câtu se poté de scurtu, amesuratu învoelilor încheiate între comisarii speciali numiți spre acestu scopu.

Art. VI. Guvernulu Italiei primesce : 1) partea asiediametului „Monte lombardo-veneto“, carea pre temeiulu conventiunei din an. 1860 încheiate la Milanu, că îndeplinire a art. 7. din tratatulu de Zürich, remasese în posesiunea Austriei. 2) Detoriile adause la „Monte lombardo-veneto“ dela 3 Iuniu 1859. până la încheierea tratatului de fația. 3) Sum'a de 35 milioane de floreni v. a. în moneta sunatória pentru partea împrumutului din 1854, carea cade pre socotela Venetiei, și pentru materialulu de resbelu ce nu se poté transporta. Modulul plățirei acestei sume de 85 milioane f. în m. sun. se va determina într'unu articulu suplenitoriu, amesuratu procedurii observate la încheierea tratatului de Zürich.

Art. VII. O comisiune, compusa din delegați ai Austriei, Italiei și ai Franciei, se va ocupa de împedirea oșebitelor categorice înscrute în cele două alinee ale articolului precedentu, tragendu socotela la amortisațiunile întemplate și la totu felulu de bunuri și capitale, cari formăza fondulu de amortisațiune. Acesta comisiune va face regularea definitivă a socotelor între părțile contractanți, asemenea va defige terminulu și modulul de executare a împedirei asiediametului „Monte lombardo-veneto“.

Art. VIII. Guvernulu Maj. Sele Regelui Italiei intra în drepturile și detoriile, cari pentru obiectele de interesu publicu ce se întru specialminte de teritoriulu cestiunatu prin guvernulu austriacu, rezultăza din tratatele încheiate în form'a convenită.

Art. IX. Guvernulu austriacu remane îndetoratu de a întorče toate sumele, cari de către locuitorii teritoriului cestiunatu „de comunități, asiediaminte (institute) publice și corporațiuni religioase“ s'au depusu la casele publice austriace ca cautiuni, depozite seu consemnatiuni. Asemenea supușilor, comunităților, asiediamintelor publice și corporațiunilor austriace, cari la casele teritoriului cestiunatu voru fi plățitu sume ca cautiuni, depozite seu consemnatiuni, aceleși se voru reintorče din partea guvernului italianescu.

Art. X. Regimulu M. Sele regelui Italiei recunoșce și sancțiuneza concessiunile stratei ferate pre teritoriulu cestiunatu, datu de către regimulu austriacu, în toate determinățiunile și pentru întregă durată lor și anume concessiunile provenitorie din convențiunile încheiate în 4 Martiu 1856, 9 Aprile 1857. și 23 Sept. 1858. Asemenea recunoșce și sancțiuneza același regimul de determinățiunile convențiunei încheiate în 20 Novembre 1861. între administrațiunea statului austriacu și consiliulu de administrațiune a societății stratei ferate de statu sudice lombardo-venetiană și centralu-italiană, carea s'a încheiatu în 27 Fauru 1866 între ministeriulu imperat. de finanțe și comerțu și între societatea stratei ferate austriace sudice. Regimulu italianu, — din minutulu schimbării ratificățiunilor tratatului presinte — intra în toate drepturile și obligațiunile regimului austriacu provenitorie din citatele convențiuni, încātu acele se referescu la liniile ferate ce se afla pre teritoriulu cestiunatu. În urm'a acestei a dreptulu de recadere alu regimului austriacu asupr'a drumuluiferatu trece la regimulu italianu.

Sumele — cari în puterea contractului din 14 Martiu 1856. suntu încă a se plăți statului din partea concesionarilor ca ecuivalentu alu speselor construcțiunei drumurilor amintite, — se plătescu pre deplinu tesaurulu austriacu. Pretensiunile întreprinditorilor construcțiunei și a liferantilor, precum și desdaunările pentru espropriatiunile pamenturilor, cari datăza decandu stratele ferate de sub cestiune se aministrara pe computulu statului și cari nu s'aru fi autorizatu încă, se voru solvi de către regimulu austriacu și încātu concesionarii, în puterea actului de concessiune, suntu obligati la același, de către acesti'a în numele regimului austriacu.

(Va urmă.)

Industria Transilvaniei.

Sieb. Z. f. H. G. u. Landw. aduce în nrulu 41 o tabela despre proporțiunea industriilor lor productive în asemanare cu cea-alta populațiune a monarhiei austriace. Eata acea tabela :

Tierile	Mile patr. austriace	Populațiunea (1857)	Din care suntu industriasi	Vinu pe unu m. □ asiá dara:
Austri'a dinsus de Enns	344.49	1,681,697	58,042	170
„ dinjosu de Enns	208.47	707,450	25,785	124
Salisburg	124.52	146,769	4,729	37
Stiri'a	390.19	1,056,773	22,215	57
Carinthi'a	480.26	332,456	8,672	48
Carnioli'a	173.57	451,941	6,865	39
Istri'a, Goriti'a, Trieste	138.82	520,978	3,617	26
Tirolu, Voralberg . . .	509.62	851,016	17,097	33
Boemi'a	902.85	4,705,525	116,061	128
Moravi'a	386.29	1,867,094	51,781	134
Silesi'a	-89.45	443,912	11,729	131
Galiti'a	1364.06	4,597,470	24,969	18
Bucovin'a	181.61	456,920	2,917	16
Dalmati'a	222.30	404,499	2,573	12
Ungari'a	3727.67	9,900,785	117,540	31
Croati'a și Slavoni'a	334.92	876,009	9,235	27
Transilvani'a	954.85	1,926,797	9,326	10
Marginea militara . . .	583 —	1,064,922	?	?

Aceesi fôia revine în nrulu 42 asupr'a acestei proporțiuni în unu articulu ce porța titulu de mai susu și dice, ca cifrele aceste vorbescu foarte limpede. Ele ne punu înainte ochiloru, pe scurtu dara la întielesu, fapte, a căroru impresiune nu o poté încungiura nimeni, din cei ce si dau silinția, de a asemană cifrele aceste unele cu altele și de a trage de aci urmările cele ce neaperatu au sa vina.

„Sa privimu unu picu“ se dice în articulu mai departe, „cu tabel'a în mâna, starea industriilor lor productive dela noi și sa o asemanămu cu cea a altor tieri din monarhia și ne vomu convinge, ca impresiunea va trebui sa fie foarte neplacuta. Transilvani'a, după cuprinsulu suprafetiei sele, de a treea marime între celelalte provincii, și totusi ea sta între celelalte tieri de corôna pe gradulu celu mai de josu. Chiaru și deca nu amu asemană Transilvani'a cea binecuvantata de natura cu industriosa Boemia, Moravia și Silesia, unde se vinu pe unu milu patratu câte 128, 134, și 131 de industriasi, și cu alte tieri mai vitregu ingrigite de natura, aflămu, ca în Stiri'a se vinu 57, în Carinthi'a 48, în Carnioli'a 39, în Salisburg 37, în Tirolu și Voralberg 33 de industriasi pe unu milu patratu, pe candu la noi numai 10. Deca ni-amu incerca sa ne mangaiamu cu aceea, ca tierile acele apusene prin pusetiunea lor cea favoritória, aprôpe de Germani'a cea cultivata, și deducu dela acest'a activitatea lor industriosa, mangaierea nôstra devine o desiertatiune, pentruca tabel'a arata, ca noi stămu și inapoi'a tieriloru resaritene din monarhia, pentruca Ungari'a are 31, Croati'a și Slavoni'a 27, Galiti'a 18 și Bucovin'a 16 industriasi pe unu milu patratu. Asiá dara noi (în Transilvani'a) stămu inapoi'a Galitiei, ba și a Bucovinei.

„Acesta fapta intristatória ne arata din destulu de lamuritu, ce cale lunga mai avemu noi de calcatu, ce opintiri gigantice de facutu, până a ne pute pune în unu rangu cu natiunile din provinciele apusene ale monarhiei, la care rang, natur'a au destinatu asiá de evidentu tier'a acest'a,

„Dreptu este ca Transilvani'a este tratata și acum asiá de vitregu de susu, inasa pentru starea cea ticalôsa a industriei nu putemu face responsabilu numai regimulu, pentruca imperiulu e mare, pretensiunile ce i se facu regimului suntu uriasie și noi stămu asiá de departe de centru și de anima! Vin'a cea mai mare o porța tier'a și locuitorii ei, cari nu se miscara și nu se misca până candu e tempulu, ci de sute de ani și preda puterile cele mai bune în certe și rivalități nefruptifere.

„Este o trasura a tempului modernu, de numai o forma de regimulu constituționalu poté sa multiamesca mai bine toate recerintiele popórelor; Transilvani'a de sute de ani are form'a acest'a de regimulu, ea a avutu o autonomia estinsa și cu toate aceste nunumai industria nôstra, dara toate interesele economiei poporului suntu foarte negrigite. O dovêda, ca nu form'a, ci spiritulu carele viaza și lucrêza în forma, acel'a e acela „agens“ datatoriu de viêtia, și carele impartasiesce buna starea în toate părțile.

„În locu de a pune interesele economiei poporali înainte tuturor celorlalte, pentruca aceste suntu elementulu nutritoriu și fructificatoriu, pre care se basêza castigurile sociale și politice, au facutu ômenii în Transilvani'a cu totulu din contra, s'au apucatu sa pastreze staturile privilegiate, sa adoreze nisuintiele separatistice politice, facendu-se în tipulu acest'a servitiu unor grupu pe socotela întregului. Se întielege de sine, ca în atari im-

pregiurări nu s'a pututu desvoltá, o clasa avuta si inteligenta de cetátieni si remasitiile cetatienismului remasu de pre tempulu triburilor (Zünfte) disparu (peru) sub concurentia a apasatória ce vine din afara. Acestei concurentie in sa nu i se póte opune nimic'a, crescendu continuu sarcin'a dáriloru publice, ca acésta concurentia nu se póte incungiurá, despretiundu-se insemnatatea intereseloru economice.

„Asiá au ajunsu lucrulu acolo, incátu industri'a Transilvaniei sa stea dupa cea a Bucovinei! Pe candu in tóte tierile monarchiei, pre lángha tóta greutatea temporiloru dela 1848 incóce, industri'a si in privint'a cualitati-va cátu si cuantitati-va s'a mai radica, a nóstra cea transilvana a mersu inapoi. O stagnare in ca aru fi fostu destulu de rea, pentruca stagnarea astadi fatia cu concurentia ce cresce mereu, nu insemnéza alta decâtu o perire inceta, repasirea in sa inaintéza perirea mai in graba.

„Diet'a cea diu urma dela Sabiiu si-a fostu luat unu aventu modestu spre a scóte si interesele economice ale Transilvaniei din tin'a in care suntu inecate. Barbatii, cari s'au incercatu a face acésta, merita numele celu frumosu de reprezentanti ai poporului, ei merita multiamire si déca puterea eveniminteloru venitorie le-au nimicitu bunavointi'a lor, si aru fi de doritu, cá multi, fórté multi patrioti buni, pre carii inteliginti'a si pusetiunca lor in societate a facutu sa fia alesi spre acést'a, s'aru alaturá lángha acésta nisuintia nobila. Poporulu are o anima fórté buna, elu se arata multiamitoriu acelor'a, ce se intereséza de suferintiele si lipsele lui.

„Déca acum durere! referintiele tempului de fatia, in ca nu suntu asiá de chiarificate, incátu sa se póta reluá din partea reprezentantiloru tieriei nisuintiele economice ale dietei din Sabiiu in aceasi forma, suntu totusi mijlóce si cái destule, — numai sa fia convingere de necissitatea unei ingrigiri de interesele economice in cercurile respective — prin cari si afara de calea legislatiunei sa se radice economi'a nóstra poporala. Inainte de tóte sa fia simtiulu pentru atari lucruri si unde nu e sa se sternéscá.

„Suntu multi barbati cu influintia, carii au o anima buna si se intereséza de binele comunu si carii vaiera, ca starea industriei transilvanene este asiá de rusinátoare, cu tóte aceste, suntu numai cu putina atentiune cátra referintiele aceste, pentruca chiamarea lor in ca din tineretie ii au condusu pre alte cái, si in tipulu acést'a ei au statu departe de câmpulu industrialu. Este detori'a cetátienimei, cá reprezentanta a afaceriloru industriale, de a se asigurá de ajutoriulu atátoru barbati, si ea va fi de siguru spriginita, numai (cetátienimea) sa se misce si sa arete ca are putere de viétia in sine.

„Sa se descepte in tóte pártile spiritulu de asociatiune, pentru ca in acésta privintia abiá stámu la incepere. Noi intielegemu aici firesce spiritulu acél'a de asociatiune, carele lucra productivu si carele se impreuna pentru unu scopu seriosu si de folosu comunu.

„Si spiritulu acést'a de asociatiune spre scopuri productive, sa petrunde tóte clasele poporului! pentruca atunci s'aru radica si industri'a nóstra in curendu, incátu Transilvani'a nu se aru aflá in asta privintia pe trépt'a cea mai de josu. Spre acestu sfersitu sa se alature la atari asociatiuni si barbati cu mijlóce, déca si nu se tínu de statulu industriasiloru, pentruca astadi silinti'a si cunoscintia de lucru (specialitatea) nu mai suntu de ajunsu, trebuie sa vina intr'ajutoriu si capitalulu, carele sa dea putere silintiei si specialitáti.

„Durere in sa, ca capitalulu ce se mai afla in Transilvani'a au apucatu pre o cárare, carca nu duce nici decâtu la in florirea economiei nóstre poporale, elu (capitalulu) se duce prin cumparaturi de hártii de statu, séu prin altu felu de cumparaturi, in tierile acele cari in asemanare cu Transilvani'a suntu mai bogate, séu se intrebuintéza la imprumaturi moderne, cari, dupa cum ne arata multe esemple, inaintéza numai ruinarea, nici decum in sa in floriraa industriei nóstre.

„Bateru de aru prinde radecini in multe párti ale tiarei atátu de necesari'a asociatiune de lucru, de inteliginti'a de specialitate si de capitalu!“

Precum póte sa véda ori-cine articululu de mai susu este scrisu de unu barbatu cunoscatoriu de referintiele economice ale tieriei. L'amu primitu si lu recomandámu seriósei apretiári a cetitoriloru nostri, pentruca cele ce se cuprindu in trensulu ne privescu si pre noi, cá si pre acei cáraru este pusu inaintea ochiloru in lini'a dintáiu. Inteliginti'a nóstra preotiesca si luména sa concurga spre a sterni si la noi atragere cátra cele propuse in articululu de mai susu, cu atátu mai vertosu, cu cátu noi, déca voimu a figurá cá natiune in viitoriu, o avemu lipsa si de crea re a unei clase ce pána acum mai nu avemu, de cetatieni. Acést'a — o repetim de atátea ori si totusi pare ca nu de ajunsu — ne va fi intáritur'a cea mai sigura; ca ne va ajutá la asigurarea duratóre de paragrafiu castigati in salele dietali.

Principatele române unite.

Bucuresci 6/18 Brumarelu.

Monitoriulu de Marti, a deschisu o desbatere frumósa. D.

Ministru din intru á datu ordinu cá in antái'a duminéca a lunei lui Novembre (6) tóte comunele din Romani'a se procéda la alegerea a jumetate membriloru comunei, si a Primariloru si ajutoarele lor. Dupa noi, dlu Ministru din intru este in lege si cu legea, si totdeodata intielegerea sea in privint'a legii este facuta in sensulu celu largu, in sensulu bine facatoriu alu libertáti. Cestiunea in sa, nefiindu bine intielésa de toti, si totu deodata fiindu trebuintia de óre care esplicári la articolii legii in ceea ce privesce pe Primari si ajutoarele lor, crediurámu ca este bine sa venim in ajutoriulu legii si a circulárei dlui Ministru si de aceea dámu acele esplicári . . . intr'unu articlu ad hoc, astfelu precum intielegemu si noi legea, si precum vedemu c'o intielege si dlu Ministru din intru.

„Rom“

—Din cauza ca n'a sositu in ca la Varn'a batelulu imperiale, Mari'a Sea, Carolu I, n'a plecatu adi; plecarea se va amaná pána ce va veni scirea despre sósirea disului vasu, ceea ce póte intar-dia in ca 2 séu trei díle.

Nici o scire mai interesanta neavendu adi, se profitámu de acésta lipsa de scire si de miculu spatiu ce avemu golu spre a face cunoscutu unu faptu micu in aparintia dar mare in rezultatele sele.

Directiunea asilului copiiloru orfani si Efori'a spitaluriloru, dupa ce tíne pe copiii orfani in asilu pána ce trecu dóne clase, apoi i da la sate pe mostele Eforiei, in numeru 20, cu conditiune cá comun'a sa-i adópte, sa-i ingrigiasca, sa-i investmenteze, sa-i hranéscá, sa le tie locu de familia si Efori'a sa faca scóla in comuna, si aléga invetiatori buni si sa le platéscá. La Slanicu institua o scóla de sculptura, si pretotindeni scótele voru avea dreptu missiune a face din elevii Eforiei meseriasi, si nici odata functionari, dándu-le totu odata educatiunea morala si materiala, cea buna si sanetósa ce se da numai la satu, dándu orfaniloru o familia si facendu sípe sateni sa profite de instructiunea cea buna si solida ce vora putea culege din scótele cele bune facule prin ingrigirea Eforiei si de instructiunea si munc'a fiiloru lor adoptivi. Cátu despre noi, felicitámu din tóte puterile de privire pe directorele Asilului Orfaniloru, pe membrii Eforiei pentru acesta bine facatóre idea, lucrare, si le esprimámu cu fericire a nóstra recunoscintia.

„Bom.“

V a r i e t á t i.

* (Pedagogico-didacticu.) In dílele din urma a estu de sub tipariulu tipografiei archidiececane „Disertatiune a sup'r'a teme: Invetiatoriulu si instructiunea fundamentale“, tinuta la conferintia invetiatoresca la anulu scolasticu 1866, de cátra Georgiu Bellisimu, Invetiatoriu si Directoru alu Scólei Capitale cu IV clase din Brasiovu, cu dreptu de publicitate din partea Inaltulu Guberniu regescu transilvanu. Fára de a intrá de asta data cu deamenuntulu in valórea cea meritória a acestei disertatiuni pedagogico-didactice, totusi tragemu asup'r'a ei atentiunea atátu a eleviloru de Pedagogia si Teologia, cá a unor'a, ce au a se pregati pentru statulu invetiatorescu, cátu si a Invetiatoriloru si Preotiloru actuali, cari in ca voru aflá in trens'a multe indegetári cu atátu mai demne de consideratiune, cu cátu d. autoru servesce de unu siru indelungatu de ani scólei si instructiunei cu celu mai mare zelu si celu mai bunu succesu. Brosiuric'a, ce si pentru serile cele lungi de earna va dá o petrecere placuta si instructiva, cuprinde trei cóle tipárite, c o n s t á n u m a i 10 x r. v. a. si se póte trage atátu din tipografi'a archidiececane din Sabiiu, cátu si dela d. autoru din Brasiovu. (—)

* Desdaunare in urm'a resbelulu. Comitétulu cetatianu din Prag'a au pregatitu unu elaboratu in afacerea desdaunáriloru cauzate prin resbelu, in urm'a cárui pretinde comun'a cá atare 997,000 iéra 25,000 de privati cam la 225,000 f.

* Generalulu conte Clam-Gallas e reabilitatu. Tribunalulu militariu, dupa camamintisemu, avúsa judece in caus'a purtárei generalulu Clam-Gallas pre câmpulu de batalia dela média-nópte. Judecat'a tribunalulu militare l'a dechiaratu cu totulu de nevinovatu, iéra Mej. Sea Imperatulu prin biletulu de mâna din 13 Oct. cátra numitulu generalu dice intre altele: „Ti esprimu deplin'a mea indestulire ca Ti s'a recunoscutu nevinovati'a, si prin acést'a se sustine fára péta armatei si statulu renumele unui bravu generalu, care servi Mie si casei Mele ani multi cu adevérata devotiune.“

* Capela cetatiéna de musica. Inclítulu Magistratu din Sabiiu au scrisu concursu pána la 15 Decembre pentru ocuparea postulu de maestrudecapela. Acést'a se indatoresce a compune si a conservá o capela de musica constatóre din 22 membri si spre acestu scopu trage din cass'a comunala a cetátiei 3600 f.

Music'a in adevéru e unu ce frumosu si placutu, dara de óre ce musici avemu destule in locu, asiá mai bine aru fi candu cctatea si-arú implini cu sum'a aceea alte necesuri, asiá incátu ba-

teru muzicile ce le avem sa ne vina a le ascultá linisciti si cu placere.

** Culesulu de strugurisi de cucuruzu au fostu in tómn'a acést'a dupa locuri in moduri diferitu. Strugurii, pe unde au remasu din gerulu de primaver'a, s'a făcutu de asiá încátu nici cuantitativu nici cualitativu nu mai e nimic'a de doritu. Cucuruzulu s'a făcutu in unele locuri si mai cu séma pre sub pólele muntiloru fórte bunu; afara la tíera in sa e mestecatú, pre unele locuri mai bunisoru pe altele slabu de totu.

** Frigus in éua. De vre-o optu díle avem frigu iernatecu cum se cade, alaltaeri diminéti'a nea surprinsu néu'a, care s'a pastratu intréga pâna câtra amédí in aceeași dí si pre la locuri mai ascunse si mai multu. Eri nópte inca au mai ninsu puțin, preste dí in sa s'a muiatu frigulu binisoru.

** Din Naseudu se scrie: Aici inca graséza coler'a intr'unu modu infricosiatu. De vre-o trei septemáni a eruptu acést'a bóla, iéra de vre-o 9 díle a cerutu jerifa mare, murindu pre fia-care dí câte 5—8 in si, se socotesce numerulu mortiloru, dela erumperea bólei, la 40 capete intr'o comuna ce are 2 mii locuitori. E destulu de intristatoriu. — Tinerimea dela scólele locale, din caus'a acestei bóle, este demissiuata pe 14 díle, ca epidemí'a ce din dí in dí se latiesce sa nu bantue si tinerimea. Dintre acést'a pâna acum unulu s'a bolnavitu si unulu a muritu.

** Animale rapitóre. „W. A.“, arata ca in acestu anu s'au puscatu séu ucisu in Transilvani'a 180 de ursi, 257 lupi be-tráni, 138 pui de lupu, sum'a: 575. Pentru cari se dederá premie 2816 fl. 87 xr. v. a.

** Din Valcani (cotulu Torontalului) se scrie: Cu adenca durere aducu la cunoscinti'a on. publicu trist'a intemplantu, ca bó-l'a epidemica, coler'a a eruptu in comun'a nóstra si in fia-care dí cere tributulu de 4—8 suflete. Poporulu e fórte desperatu, fiindca mai intiertiu lu bántuít bóla „scorbutu“ de care perira preste 500 capete. Dara acést'a bóla nu erá asiá repede precum e coler'a. — Rodulu la noi fu fórte slabu, poporulu n'are nici de mancare, nici de sementia. —

** Corsic'a e in aceste momente prad'a unui fórte mare desastru. O pădure arde de optu díle, pădurea de Vizzavon'a, un'a din cele mai frumóse din acea tíera, care dupa cum se scie, e fórte frumosu indiestrata cu păderi. A-si inchipuít acestu tablou. O pădure care arde de optu díle si care se compune aprópe, numai de bradít producendu resina cu imbielsiugare, acést'a nu mai e unu incendiu, e unu ocianu de focu, care amenintia de a mistuít totu pe acolo. Poporatiunile si autoritátile au alergatu spre a combate flagelulu. Dejá milióne suntu prefacute in cenusia.

Nr. 31—2 **Concursu.**

Pentru intregirea statiunei vacante de invetiatoriu in comunitatea gr. res. Branesciu, ce este ingremiata inclitului Comitatu alu Ccrasiului si Protopresbiteratului gr. or. románu ala Fagetului, se escrie prin acést'a concursu.

Cu acést'a statiune suntu impreunate urmatórele emolumente anuale:

- a) in bani gat'a: léf'a anuale de 105 fl. v. a.
- b) in naturale: 20 metie de gráu; 20 metie de cucuruzu; 100 ponti sare; 100 ponti clisa; 15 ponti lumini; 10 orgii de lemne; $\frac{1}{2}$ jugeru de gradina pentru legumi pre lánge locuintia libera.

Doritorii de a ocupá acestu postu de invetiatoriu voru avé a a inzestrá petitiunile loru concursuale, timbrate dupa cuviintia, cu estrasulu de botezu, cu atestatele despre absolvirea cu sporu bunu a cursulu pedagogicu in institutul preparandialu din Aradu, apoi despre servitiulu de pâna acum'a si portarea loru morala si politica si astfelu inzestrate le voru substerne Venerabilulu Consistoriu dreptu maritoriu alu diecesei Caransebesiului pâna la 1 Novembre cal. vechiu 1866.

Caransebesiu 29 Septembrie 1866.

Consistoriulu diecesei Caransebesiului.

Nr. 32—2 **Concursu.**

In comun'a mestecata Denta, comitatulu Temesianu, e vacanta statiunea invetiatorésca cu propunerea in limb'a romána. Emolumentele suntu: 105 f., 50 meti de gráu, 100 p. de lardu, 50 p. de sare, 25 p. de lumini, 8 stángei de lemne, 4 jugere de pamentu, pausialu de 4 f. si cortelu.

Doritorii de a cuprinde postulu acést'a au de a substerne recursurile loru cuviinciosu timbrate si prevédute cu estrasulu de botediú, cu adevérntia despre sciintiele absolvate, despre servitiulu de pâna aci, si despre portarea loru morala si politica pâna in 4 septemáni la

Versietiu in 29 Septembrie 1866.

Consistoriulu Eparchiei Versietiuului.

Nr. 30—3 **Concursu.**

Devenindu vacantia la scólele populare rom. gr. or. din Pro-

Redactoru respundietoriu Nicolau Cristea.

topopiatulu Orestiei urmatórele statiuni de invetiatori cu acést'a se deschide Concursu pâna la 20 Octobre a. c. st. v. si anume:

1) Sibotu cu unu salariu anualu de 80 fl. v. a. cuartiru liberu si lemnele trebuincióse. —

2) Sabisielulu vechiu cu unu salariu anualu de 60 fl. v. a. cuartiru liberu si lemnele trebuincióse.

3) Sibisielulu nou cu unu salariu anualu dela copii si cantóritulu Bisericeii in suma de 60 fl. v. a. cuartiru si lemnele trebuincióse.

4) Orestiór'a de susu cu scólele centrale la care su afiliate comunele vecine: Oresciór'a de josu — Buciumu — Ludesti, Costesti — cu unu salariu anualu in suma de 220 fl. v. a. lemnele trebuincióse si cuartiru.

5) Gelmariu cu unu salariu anualu de 80 fl. v. a. lemnele trebuincióse si cuartiru. —

Doritorii de a ocupá aceste statiuni au a-si tramite cererile loru adresate la acestu scaunu Protopopescu pâna la susu scrisulu terminu, documentandu ca suntu de religi'a gr. res. cu purtare morala buna — ca suntu pedagogi s'au teologi absoluti si sciu cantá-rile si tipiculu bisericescu. Orescia 2 Oct. 1866.

Nicolau Popovicu,
Protopopu si Inspect. scol. Districtuale.

33—2

Concursu.

La scól'a populara din Sita—Buzeu in Trei Scaune, se cere unu invetiatoriu cu salariu anualu de 100 f. si cuartiru liberu.

Pentru acestu postu vacantu se deschide concursu pâna la 20 Octobre a. c.

Doritorii de a ocupá acestu postu, se astérna petitiunile scrise cu mân'a loru, si prevédute 1) cu atestatu de botezu, 2) cu atestatu de absolvirea cursulu pedagogicu, séu celu puțin 4—5 clase gimnasiale si 3) atestatu de purtarea morala la subscrisulu Scaunu protopopescu.

Brasiovu in 3 Octobre 1866.

Scaunulu Protopopiatulu gr. res. alu Trei-Scaunelor.

Ioann Petricu,
Protopopu si Insp. scol. Districtuale

Nr. 35—1

Concursu.

Devenindu vacante posturile de doi invetiatori in Reheu Protopresbiteratulu Sabesiului, subscrisulu comitetu amesuratu decisiunei sinodale din 1864 § 42 cu observarea celoru cuprinse in § 26 p. 6 escrie concursu pâna la 25 Octobre a. c.

Cu fia-care din aceste posturi este impreunatu câte unu salariu anualu de 63 f. v. a. si cortelu liberu.

Doritorii au sa-si astérna cererile loru scrise de mân'a loru propria prevédute cu documentele recerute timbrate in intielesulu legiloru in vigóre, pâna la terminulu prefiptu mai susu, Pré On. Scaunu protopresbiteralu alu Sabesiului. Se mai cere cá competitorii sa fia pedagogi séu teologi absoluti si sa scia cantá-rile si tipiculu bisericescu.

Reheu 4 Octobre 1866.

Comitetulu bisericiceii gr. or.

Avramu Carpinisianu,
Parochu si Presiedinte.

Nr. 35—1

Edictu.

Mari'a Vaj'a din Siórsiu Scaunulu Cinculu mare, carea de 3 ani si mai bine, cu necredintia au parasitu pre legiuitulu ei barbatu Bucuru Pepelea totu din Siórsiu nesciindu-se loculu ubicatiunei ei, sa citéza prin acést'a, cá in terminu de unu anu si o dí, cu atâtu mai vertosu sa se infatiosieze inaintea forulu protopopescu subscrisu, cu cátu ca la dincontra se va dá divortiu barbatulu seu la intielesulu SS. Canóne ale bisericiceii nostre dreptucredincióse resaritene, si in absentia densei.

Forulu protopresbiteralu gr. res. alu Tractulu Cinculu mare.

Cinculu mare 1 Septembrie 1866.

Ignatiu Mandocea,
Adm. protopresbiterale.

Burs'a de Vienn'a.

Din 12/24 Octobre 1866.

Metalicele 5%	61 70	Actiile de creditu	152 10
Imprumutulu nat. 5%	67 90	Argintulu	127 50
Actiile de banca	718	Galbinulu	6 11 $\frac{5}{10}$

COR. Esped. „TEL. ROM.“ Dlui A. G. in Costeiu. Nrii Dtales si ai celoru alti DD. se spedéza de aci regulatu. Ne pare rcu de cele ce ne impartasiesti, cu atâtu mai tare, cu cátu reulu, déca este cum dici Dta, noi de aici nu-lu putem indreptá. Caus'a póte fi numai in speditiunile postale si de multe ori in defectuós'a adresa ce o primimu dela unii. De altmintrea ai bunetate a reclamá indata dupa neprimirea unui numeru.

Editor'a si tipariulu tipografiei archidiecesane.